

SAMNINGUR

um líffræðilega fjölbreytni

Samningsaðilar,

sem gera sér ljóst gildi líffræðilegrar fjölbreytni í sjálfu sér sem og vistfræðileg, erfðafræðileg, félagsleg, efnahagsleg, vísindaleg, mennta-, menningarleg, útivistar- og fagurfræðileg gildi líffræðilegrar fjölbreytni og efnisþátta hennar,

sem gera sér einnig ljóst mikilvægi líffræðilegrar fjölbreytni fyrir þróun og viðhald kerfa í lífhvolfinu sem bera uppi líf,

sem staðfesta að vernd líffræðilegrar fjölbreytni sé sameiginlegt verkefni mannkynsins,

sem staðfesta einnig að ríki hafa fullveldisrétt yfir eigin líffræðilegum auðlindum,

sem staðfesta einnig að nýju að ríki bera ábyrgð á að vernda líffræðilega fjölbreytni sína og að nýta líffræðilegar auðlindir sínar á sjálfbæran hátt,

sem hafa áhyggjur af því að verulega dregur úr líffræðilegri fjölbreytni vegna vissra mannlegra athafna,

sem gera sér grein fyrir almennum skorti á upplýsingum og þekkingu á líffræðilegri fjölbreytni og knýjandi þörf á að þróa vísindalega, tæknilega og stjórnsýslulega getu til að veita þann grundvallarskilning sem hægt er að skipuleggja víðeigandi aðgerðir á og hrinda í framkvæmd,

sem veita því athygli að afar mikilvægt er að sjá fyrir, koma í veg fyrir og ráðast gegn orsökum mikilvægrar rýmnunar eða tjóns á líffræðilegri fjölbreytni við upptök þeirra,

sem veita því einnig athygli að þar sem hættu er á umtalsverðri rýmun eða tjóni á líffræðilegri fjölbreytni ætti ekki að nota ónóga vísindalega þekkingu sem tilefni þess að fresta aðgerðum til að forðast eða draga eins mikið úr þeirri hættu og mögulegt er,

sem veita því enn fremur athygli að grundvallarskilyrðið fyrir að vernda líffræðilega fjölbreytni er vernd vistkerfa og náttúrulegra búsvæða á upprunalegum stað og viðhald og endurheimt lífvænlegra stofna tegunda í náttúrulegu umhverfi þeirra,

sem veita því enn fremur athygli að aðgerðir utan upprunalegs staðar, helst í upprunalandinu, gegna einnig mikilvægu hlutverki,

sem viðurkenna að mörg rótgróin og staðbundin samfélög með hefðbundinn lífsmáta eru samkvæmt venju mjög háð líffræðilegum auðlindum og að æskilegt sé að skipt sé réttlátlega þeim hagnaði sem hlýst af notkun hefðbundinnar þekkingar, nýjungum og framkvæmdum er varða vernd líffræðilegrar fjölbreytni og sjálfbærri notkun á efnisþáttum hennar,

sem viðurkenna einnig hið mikilvæga hlutverk sem konur gegna við vernd og sjálfbæra notkun líffræðilegrar fjölbreytni og staðfesta að þörf sé fyrir fulla þátttöku kvenna á öllum stigum stefnumörkunar og framkvæmda fyrir vernd líffræðilegrar fjölbreytni,

sem leggja áherslu á mikilvægi og þörf þess að efla alþjóðlega, svæðisbundna og allsherjar samvinnu ríkja og milliríkjasamtaka og einkageirans til að vernda

líffræðilega fjölbreytni og sjálfbæra nýtingu á efnisþáttum hennar,

sem viðurkenna að öflun nýs og aukins fjármagns og hæfilegur aðgangur að víðeigandi tækni komi til með að skipta verulega miklu máli svo heimurinn geti tekist á við tapið í líffræðilegri fjölbreytni,

sem viðurkenna enn fremur að sérstakra ráðstafana er þörf til að mæta þörfum þróunarlanda, þar með talin öflun nýs, aukins fjármagns og hæfilegur aðgangur að víðeigandi tækni,

sem veita athygli í þessu tilliti hinum sérstöku aðstæðum hinna minnst þróðu landa og smárra eyríkja,

sem viðurkenna að verulegrar fjárfestingar er þörf til að vernda líffræðilega fjölbreytni og að búist er við margs konar hagnaði á sviði umhverfismála og félags- og efnahagsmála vegna þessarar fjárfestingar,

sem viðurkenna að efnahagsleg og félagsleg þróun og útrýming fátæktar hafa algjöran forgang hjá þróunarlöndum,

sem gera sér grein fyrir að vernd og sjálfbær nýting líffræðilegrar fjölbreytni skiptir miklu máli í tengslum við að mæta fæðu-, heilsufars-, og öðrum þörfum sífellt fleira fólks í heiminum og í þeim tilgangi er mikilvægt að hafa aðgang að og deila bæði erfðaauðlindum og tækni,

sem veita því athygli að þegar allt kemur til alls, mun vernd og sjálfbær nýting líffræðilegrar fjölbreytni efla vinsamleg samskipti meðal ríkja og stuðla að friði meðal mannkynsins,

sem æskja þess að auka og fullkomna það alþjóðlega fyrirkomulag sem til er til verndar líffræðilegri fjölbreytni og sjálfbærri nýtingu á efnisþáttum hennar og

sem eru staðráðnir að vernda og nýta á sjálfbæran hátt líffræðilega fjölbreytni til hagsbóta fyrir núverandi og komandi kynslóðir,

hafa orðið ásáttir um eftirfarandi:

1. gr.

Markmið

Markmið samnings þessa, sem keppt skal að samkvæmt víðeigandi ákvæðum hans, eru vernd líffræðilegrar fjölbreytni, sjálfbær nýting efnisþátta hennar og sanngjörn og réttlát skipting þess hagnaðar sem stafar af nýtingu erfðaauðlinda, þ.m.t. hæfilegur aðgangur að erfðaauðlindum og miðlun á víðeigandi tækni, að teknu tilliti til réttar yfir þessum auðlindum og til tækni, og hæfilegt fjármagn.

2. gr.

Notkun hugtaka

Í samningi þessum:

Merkir "líffræðileg fjölbreytni" breytileika meðal lífvera frá öllum uppsprettum, þar með talin meðal annars vistkerfi á landi, í sjó og vötnum og þau

Samningurinn um líffræðilega fjölbreytni

vistfræðilegu kerfi sem þær eru hluti af: þetta nær til fjölbreytni innan tegunda, milli tegunda og í vistkerfum.

Merkir "líffræðilegar auðlindir" erfðaauðlindir, lífverur eða hluta af þeim, stofna eða hverja aðra lífræna efnisþætti vistkerfa með raunverulega eða mögulega nýtingu eða gildi fyrir mannkynið.

Merkir "líftækni" hvers konar tæknilega beiting sem notar líffræðileg kerfi, lífandi lífverur eða úrefni þeirra til að búa til eða breyta framleiðsluvörum eða ferlum til sérstakra nota.

Merkir "upprunaland erfðaauðlinda" það land þar sem þessar erfðaauðlindir eru við upprunalegar aðstæður.

Merkir "land sem leggur til erfðaauðlindir" það land sem lætur í té erfðaauðlindir sem safnað hefur verið úr upprunalegum uppsprettum, þar með taldir stofnar úr bæði villtum og tömdum tegundum eða sem safnað hefur verið úr uppsprettum utan upprunalegs umhverfis hvort sem þær eiga uppruna sinn að rekja til þess lands eða ekki.

Merkir "tamdar eða ræktaðar tegundir" tegundir þar sem þróunarferlið hefur orðið fyrir áhrifum manna til að mæta þörfum þeirra.

Merkir "vistkerfi" lífandi kerfi jurta-, dýra- og örverusamfélaga og lífvana umhverfis þeirra sem verka hvert á annað í einni starfrænni einingu.

Merkir "vernd utan upprunalegs umhverfis" vernd efnisþátta líffræðilegrar fjölbreytni utan náttúrulegs búsvæðis þeirra.

Merkir "erfðaeefni" hvers konar eefni sem rekja má til jurta, dýra, örvera eða annars uppruna sem hefur að geyma virkar erfðaeiningar.

Merkir "erfðaauðlindir" erfðaeefni sem hefur raunverulegt eða mögulegt gildi.

Merkir "búsvæði" svæði eða gerð svæðis þar sem lífverur eða stofn er að finna af náttúrulegum ástæðum.

Merkir "skilyrði upprunalegs umhverfis" skilyrði þar sem erfðaauðlindir eru til innan vistkerfa og náttúrulegra búsvæða og þegar um er að ræða tamdar eða ræktaðar tegundir í umhverfi þar sem sérstakir eiginleikar þeirra hafa þróast.

Merkir "vernd upprunalegs umhverfis" vernd vistkerfa og náttúrulegra búsvæða og viðhaldi og endurheimt lífvænlegra tegundastofna í náttúrulegu umhverfi þeirra og, þegar um er að ræða tamdar og ræktaðar tegundir, í umhverfi þar sem sérstakir eiginleikar þeirra hafa þróast.

Merkir "verndað svæði" landfræðilega skilgreint svæði sem er frátekið eða stjórnað og stýrt til að ná sérstökum verndarmarkmiðum.

Merkir "svæðisstofnun um efnahagslega samvinnu" stofnun sem sett er á fót af fullvalda ríkjum innan tiltekens svæðis og sem aðildarríkin hafa veitt vald varðandi mál sem samningur þessi nær til og sem hefur fengið fulla heimild í samræmi við innri starfsreglur hennar til að skrifa undir, fullgilda, staðfesta samþykkingu eða gerast aðili að honum.

Merkir "sjálfbær notkun" notkun efnisþátta líffræðilegrar fjölbreytni á þann hátt og með þeim hraða sem ekki leiðir til langvarandi hnignunar á líffræðilegri fjölbreytni og haldi þar með möguleikum til að fullnægja þörfum og væntingum komandi kynslóða.

Nær "Tækni" til líftækni.

3. gr.

Grundvallarregla

Samkvæmt stofnskrá Sameinuðu þjóðanna og reglum þjóðaréttar hafa ríki óskoraðan rétt til að nýta eigin auðlindir í samræmi við umhverfismálastefnu sína sem og þá ábyrgð að sjá um að starfsemi innan lögsögu þeirra eða stjórnun valdi ekki skaða á umhverfi annarra ríkja eða á svæðum handan lögsögumarka landsins.

4. gr.

Lögsögulegt svið

Með fyrirvara um réttindi annarra ríkja, nema þegar öðruvísi er skýrt kveðið á um í samningi þessum, gilda ákvæði þessa samnings varðandi sérhvern samningsaðila:

a. þegar um er að ræða efnisþætti líffræðilegrar fjölbreytni, á svæðum innan lögsögu landsins og

b. þegar um er að ræða ferli og starfsemi, án tillits til þess hvar áhrif þeirra eiga sér stað, framkvæmd undir lögsögu hans eða stjórn innan lögsögusvæðis hans eða handan við lögsögumörk landsins.

5. gr.

Samvinna

Sérhver samningsaðili skal, eftir því sem viðeigandi og unnt er, hafa samvinnu við aðra samningsaðila beint eða, þar sem við á, fyrir tilstilli berra alþjóðlegra stofnana, um svæði utan lögsögu þjóða og í öðrum gagnkvæmum hagsmunamálum, til verndar og sjálfbærrar notkunar á líffræðilegri fjölbreytni.

6. gr.

Almennar aðferðir vegna verndar og sjálfbærrar notkunar

Sérhver samningsaðili skal í samræmi við sérstök skilyrði sín og getu:

a. þróa fyrir land sitt aðferðir, áform eða áætlanir til að vernda og stunda sjálfbæra notkun líffræðilegrar fjölbreytni eða aðlaga í heim tilgangi þær aðferðir, áform og áætlanir sem fyrir eru og skulu þær meðal annars endurspeglar þær ráðstafanir sem settar eru fram í samningi þessum varðandi hlutaðeigandi samningsaðila og

b. samlaga, eftir því sem hægt er og viðeigandi, þróun áforma, áætlana og stefnumála er varða hina ýmsu geira þjóðfélagsins, vernd og sjálfbærri notkun líffræðilegrar fjölbreytni.

7. gr.

Greining og vöktun

Hver samningsaðili skal eftir því sem hægt er og viðeigandi, sérstaklega vegna 8. - 10. gr.:

a. greina efnisþætti líffræðilegrar fjölbreytni sem mikilvægir eru fyrir vernd hennar og sjálfbæra notkun og taka tillit til visbendingarskráar yfir flokka sem skráðir eru í viðauka I,

b. vakta með sýnatöku og annari tækni efnisþætti líffræðilegrar fjölbreytni sem greindir hafa verið í samræmi við undirtölulið (a) hér að framan með sérstöku tilliti til þeirra efnisþátta sem þarfnast brýnnar

verndaraðgerða sem og þeirra sem hafa mesta möguleika á sjálfbærri notkun,

c. greina ferli og þá flokka starfsemi sem hafa, eða eru líklegir til að hafa, veruleg skaðleg áhrif á vernd og sjálfbæra notkun líffræðilegrar fjölbreytni og vakta áhrif þeirra með sýnatöku og annarri tækni og

d. viðhalda og skipuleggja með hverskonar búnaði upplýsingar, sem fengist hafa með greiningar- og vöktunarstarfsemi í samræmi við a, b og c-liði hér að framan.

8. gr.

Vernd upprunalegs umhverfis

Hver samningsaðili skal eftir því sem hægt er og viðeigandi:

a. koma á kerfi yfir vernduð svæði eða svæði þar sem sérstakar ráðstafanir þarf að gera til að vernda líffræðilega fjölbreytni,

b. þróa þar sem nauðsynlegt er, viðmiðunarreglur um val, stofnun og stjórnun verndaðra svæða eða svæða þar sem þörf er að gera sérstakar ráðstafanir til að vernda líffræðilega fjölbreytni,

c. stýra eða stjórna líffræðilegum auðlindum sem mikilvægar eru fyrir vernd líffræðilegrar fjölbreytni hvort sem er innan eða utan verndaðra svæða í þeim tilgangi að tryggja vernd þeirra og sjálfbæra notkun,

d. stuðla að vernd vistkerfa, náttúrulegra búsvæða og viðhaldi lífvænlegra tegundastofna í náttúrulegu umhverfi,

e. stuðla að umhverfisvænni og sjálfbærri þróun á svæðum sem liggja að vernduðum svæðum í þeim tilgangi að styrkja vernd þessara svæða,

f. endurbýggja og lagfæra spillt vistkerfi og stuðla að því að tegundir sem í hættu eru nái sér aftur á strik, meðal annars með þróun og framkvæmd áætlana eða annarra stjórnunaraðferða,

g. koma á eða halda við aðferðum til að stýra, stjórna eða hafa eftirlit með þeirri áhættu sem tengist því að nota og sleppa lifandi, erfðabreyttum lifverum sem eru líklegar til að hafa skaðleg áhrif á umhverfið sem gætu haft áhrif á vernd og sjálfbæra notkun líffræðilegrar fjölbreytni. Um leið skal gefa gaum af áhættunni fyrir heilsu manna,

h. koma í veg fyrir að fluttar séu inn erlendar tegundir sem ógna vistkerfum, búsvæðum eða tegundum, að öðrum kosti stjórna þeim eða uppræta þær,

i. leitast við að skapa þau skilyrði sem þörf er á til að farið geti saman núverandi notkun og vernd líffræðilegrar fjölbreytni og sjálfbær notkun efnisþátta hennar,

j. með fyrirvara um löggjöf hverrar þjóðar, að virða, varðveita og viðhalda þekkingu, nýjungum og venjum innfæddra staðbundinna samfélaga sem fela í sér hefðbundinn lífsstíl sem er viðeigandi fyrir vernd og sjálfbæra notkun líffræðilegrar fjölbreytni og stuðla að því að þeim sé víðar beitt með samþykki og þátttöku þeirra sem hafa slíka þekkingu, nýjungar og venjur og hvetja til réttlátrar skiptingar á þeim hagsbótum sem nást með nýtingu slíkrar þekkingar, nýjunga og framkvæmda,

k. móta eða viðhalda nauðsynlegri lagasetningu og/eða öðrum stjórnsýsluákvæðum til verndar tegundum og stofnum sem eru í hættu,

l. stýra eða stjórna viðeigandi ferlum og mismunandi starfsemi þar sem mikilvæg, skaðleg áhrif á líffræðilega fjölbreytni hafa verið greind í samræmi við 7. gr. og

m. vinna saman að öflun fjárhagslegs og annars stuðnings fyrir vernd í upprunalegu umhverfi, einkum við þróunarlöndin, sem lýst er í stórum dráttum í liðum a til l hér að framan.

9. gr.

Vernd utan upprunalegs umhverfis

Hver samningsaðili skal eftir því sem kleift er og viðeigandi og sérstaklega í þeim tilgangi að ljúka við ráðstafanir í upprunalegu umhverfi:

a. samþykkja ráðstafanir utan upprunalegs umhverfis fyrir vernd efnisþátta líffræðilegrar fjölbreytni, helst í upprunalegu landi slíkra efnisþátta,

b. koma á og viðhalda aðstöðu fyrir vernd utan upprunalegs umhverfis og rannsókn á plöntum, dýrum og örverum, helst í upprunalandi erfðaauðlinda,

c. samþykkja aðgerðir til að bjarga og styrkja tegundir sem eru í hættu og flytja þær aftur á náttúrulegt búsvæði þeirra við viðeigandi skilyrði,

d. stýra og stjórna söfnun líffræðilegra auðlinda frá náttúrulegum búsvæðum vegna verndar utan náttúrulegs umhverfis til þess að ógna ekki vistkerfum og tegundastofnum í upprunalegu umhverfi nema þar sem sérstakra bráðabirgðaaðgerða utan upprunalegs umhverfis er þörf samkvæmt c-lið hér að framan og

e. vinna saman að öflun fjárhagslegs og annars stuðnings fyrir vernd utan upprunalegs umhverfis sem lýst er í liðum a til d hér að framan og að stofnun og viðhaldi aðstöðu til verndar í þróunarlöndum utan upprunalegs umhverfis.

10. gr.

Sjálfbær notkun líffræðilegrar fjölbreytni

Hver samningsaðili skal eftir því sem kleift er og viðeigandi:

a. samþætta athugun á vernd og sjálfbærri notkun líffræðilegra auðlinda við ákvarðanatöku þjóðarinnar,

b. samþykkja ráðstafanir um notkun líffræðilegra auðlinda til að forðast eða draga sem mest úr skaðlegum áhrifum á líffræðilega fjölbreytni,

c. vernda og ýta undir venjulega notkun líffræðilegra auðlinda í samræmi við hefðbundnar siðvenjur sem eru samrýmanlegar vernd eða þörfum sjálfbærrar notkunar,

d. styðja staðbundna hópa við að þróast og hrinda í framkvæmd umbótaaðgerðum á hnignunarsvæðum þar sem líffræðileg fjölbreytni hefur minnkað og

e. hvetja til samvinnu milli stjórnvalda og einkageirans við þróun aðferða við sjálfbæra nýtingu líffræðilegra auðlinda.

11. gr.

Hvetjandi ráðstafanir

Hver samningsaðili skal eftir því sem unnt er og við á, gera efnahagslega og félagslega skynsamlegar ráðstafanir sem verka sem hvati til verndar og

sjálfbærar notkunar á efnisþáttum líffræðilegrar fjölbreytni.

12. gr.

Rannsóknir og þjálfun

Hver samningsaðili, sem tekur tillit til sérstakra þarfa þróunarlanda, skal:

a. koma á og viðhalda áætlunum um vísindalega og tæknilega menntun og þjálfun í aðgerðum til greiningar, verndar og sjálfbærar notkunar líffræðilegrar fjölbreytni og efnisþátta hennar og sjá um að styðja slíka menntun og þjálfun vegna sérstakra þarfa þróunarlanda,

b. efla og ýta undir rannsóknir sem stuðla að vernd og sjálfbærri nýtingu líffræðilegrar fjölbreytni, einkum í þróunarlöndum, meðal annars í samræmi við þær ákvarðanir þings aðilanna sem teknar voru vegna meðmæla undirnefndar um vísindaleg, tæknileg og tæknifræðileg ráð og

c. efla og hafa samvinnu, í samræmi við ákvæði 16., 18., og 20. greinar, um að nýta vísindalegar framfarir í rannsóknum á líffræðilegri fjölbreytni við að þróa aðferðir við vernd og sjálfbæra notkun líffræðilegra auðlinda.

13. grein.

Menntun og fræðsla

Samningsaðilar skulu:

a. efla og ýta undir skilning á mikilvægi þess að vernda líffræðilega fjölbreytni og grípa til aðgerða í þá átt og auglýsa í fjölmiðlum og enn fremur fella þessi umræðuefni inn í fræðsluáætlanir og

b. hafa samvinnu eftir því sem við á við önnur ríki og alþjóðastofnanir um að þróa áætlanir til að fræða og vekja meðvitund almennings varðandi vernd og sjálfbæra notkun líffræðilegrar fjölbreytni.

14. gr.

Mat áhrifa og að halda skaðlegum áhrifum í lágmarki

1. Hver samningsaðili skal eftir því sem hægt er og viðeigandi:

a. koma á viðeigandi starfsaðferðum sem krefjast mats á umhverfisáhrifum áætlaðra framkvæmda hans sem líklegar eru til að hafa veruleg, skaðleg áhrif á líffræðilega fjölbreytni í því skyni að forðast eða draga sem mest úr slíkum áhrifum og, þar sem við á, taka tillit til þátttöku almennings í slíkum starfsaðferðum,

b. gera viðeigandi ráðstafanir til að sjá um að viðeigandi tillit verði tekið til afleiðinga áætlana og stefnumála á umhverfið, sem líkleg eru til að hafa veruleg skaðleg áhrif á líffræðilega fjölbreytni,

c. stuðla á grundvelli gagnkvæmni að tilkynningum, upplýsingaskiptum og samráði um starfsemi innan lögsögu þeirra eða undir þeirra stjórn sem gera má ráð fyrir að hafi veruleg skaðleg áhrif á líffræðilega fjölbreytni annarra ríkja eða svæða handan marka lögsögu landsins með því að hvetja til að gerðar verði tvíhliða, svæðisbundnar eða fjölhliða ráðstafanir, eftir því sem við á,

d. þegar um er að ræða yfirvofandi eða alvarlega hættu eða skemmdir, sem rekja má undir lögsögu hans eða yfirráð, á líffræðilegri fjölbreytni innan svæðis

undir lögsögu annarra ríkja eða svæða handan við lögsögumörk landsins, tilkynna þegar í stað þeim ríkjum, sem gætu hafa orðið fyrir búsigfum, um slíka hættu eða skemmdir og hefja aðgerðir til að koma í veg fyrir eða minnka sem mest slíka hættu eða skemmdir og

e. stuðla að ráðstöfunum um allt landið fyrir neyðarsvörum við starfsemi eða atburðum, hvort sem þeir stafa af náttúrulegum orsökum eða öðru, sem skapa alvarlega og yfirvofandi hættu fyrir líffræðilega fjölbreytni og hvetja til að alþjóðleg samvinna um slíka viðleitni ríkisins verði aukin og komið á fót sameiginlegum neyðaráætlunum þar sem viðeigandi er og samþykkt hefur verið af ríkjunum eða hlutaðeigandi svæðisstofnun um efnahgssamvinnu.

2. Á grundvelli athugana sem gerðar verða skal þing aðila kanna skaðabótaskyldu og bætur ásamt lagfæringu og bótum fyrir skemmdir á líffræðilegri fjölbreytni nema þar sem slík skaðabótaskylda er algjörlega innanríkismál.

15. gr.

Aðgangur að erfðaaúðlindum

1. Með því að viðurkenna óskoraðan rétt ríkja yfir náttúruauðlindum þeirra hafa ríkisstjórnir vald til að ákveða aðgang að erfðaaúðlindum og er það vald háð löggjöf hvers lands.

2. Hver samningsaðili skal leitast við að skapa aðstæður sem auðvelda öðrum samningsaðilum aðgang að erfðaaúðlindum sem þeir geta nýtt á umhverfisvænan máta, og setja ekki hömlur sem brjóta í bága við markmið samnings þessa.

3. Vegna samnings þessa eru þær erfðafræðilegu auðlindir, sem samningsaðili lætur í té, eins og vísað er til í grein þessari og 16. og 19. gr., aðeins þær (þ.e. auðlindir) sem láttnar eru í té af samningsaðilum sem eru upprunaloend slíkra auðlinda eða af aðilum er hafa aflað auðlindanna í samræmi við samning þennan.

4. Aðgangur sem veittur hefur verið skal vera með gagnkvæmu samþykki aðila og háður ákvæðum þessarar greinar.

5. Aðgangur að erfðaaúðlindum skal háður því að samningsaðilinn sem leggur til slíkar auðlindir hafi áður tilkynnt samþykki sitt, nema sá aðili hafi ákveðið annað.

6. Hver samningsaðili skal leitast við að móta og gera vísindalegar rannsóknir byggðar á erfðaaúðlindum sem aðrir samningsaðilar hafa útvegað með fullri þátttöku slíkra samningsaðila.

7. Hver samningsaðili skal eftir því sem við á gera ráðstafanir varðandi löggjöf, stjórnáætlun og stefnu og í samræmi við 16. og 19. gr. og þar sem nauðsynlegt er, með því fjármálakerfi sem 20. og 21. gr. kveða á um í þeim tilgangi að skipta með sér á sanngiarnan og réttlátan hátt niðurstöðum rannsókna og þróunar og þeim hagnaði sem stafar af verslun með og nýtingu á erfðaaúðlindum við samningsaðilann sem lætur í té slíkar auðlindir. Skilmálar um slíka skiptingu skulu vera með gagnkvæmu samþykki.

16. gr.

Aðgangur að og miðlun tækni

1. Hver samningsaðili sem viðurkennir að tækni nær til líftækni og að bæði aðgangur að og miðlun

tækni meðal samningsaðila séu mikilvægir þættir í því að ná markmiðum samnings þessa, skuldbindur sig með fyrirvara um ákvæði greinar þessarar að láta í té og/eða auðvelda aðgang fyrir og flutning til annarra samningsaðila á tækni sem varðar vernd og sjálfbæra notkun líffræðilegrar fjölbreytni eða nýta erfðaauðlindir og valda ekki umtalsverðum skemmdum á umhverfinu.

2. Láta skal í té og/eða auðvelda aðgang að tækni og miðlun hennar, sem vísað er til í 1. tl. hér að framan, í þágu þróunarlanda með sanngjörnum og mjög hagstæðum skilmálum þar með töldum eftirgjafar- og ívilnunar-skilmálum með gagnkvæmu samþykki og þar sem nauðsyn krefur, í samræmi við það fjármálakerfi sem 20. og 21. gr. kveða á um.

Þegar um er að ræða tækni sem háð er einkaleyfum og öðrum hugverkarétti, skal slíkur aðgangur og flutningur látinn í té samkvæmt skilmálum sem viðurkenna og eru í samræmi við nægilega og virka vernd á hugrétti. Gildi þessa tölulíds skal vera í samræmi við 3. 4. og 5. tl. hér að neðan.

3. Hver samningsaðili skal gera ráðstafanir varðandi löggjöf, stjórnun og stefnu eftir því sem við á í þeim tilgangi að samningsaðilum, einkum þróunarlöndum, sem láta í té erfðaauðlindir sé veittur aðgangur að og miðlun tækni sem notar þær auðlindir samkvæmt gagnkvæmum skilmálum þar með talin tækni sem vernduð er af einkaleyfum og öðrum hugverkarétti þar sem nauðsyn ber til með ákvæðum 20. og 21. gr. og í samræmi við alþjóðleg lög og samkvæmt 4. og 5. tl. hér á eftir.

4. Hver samningsaðili skal gera ráðstafanir um löggjöf, stjórnun og stefnu eftir því sem við á í þeim tilgangi að einkageirinn auðveldi aðgang að sameiginlegri þróun og miðlun tækni sem vísað er til í 1. tl. hér að framan til hagsbóta fyrir bæði ríkisstofnanir og einkageira þróunarlanda og skal í þessu tilliti fara eftir þeim skuldbindingum sem getið er um í 1. 2. og 3. tl. hér að framan.

5. Samningsaðilar, sem viðurkenna að einkaleyfi og annar hugverkaréttur kunni að hafa áhrif á framkvæmd samnings þessa, skulu hafa samvinnu í þessu tilliti en vera háð löggjöf hverrar þjóðar og alþjóðalögum til þess að tryggja að slík réttindi styðji en stangist ekki á við markmið hans.

17. gr.

Upplýsingaskipti

1. Samningsaðilar skulu auðvelda upplýsingaskipti frá öllum heimildum sem opinberlega er aðgangur að og varða vernd og sjálfbæra notkun líffræðilegrar fjölbreytni en taka tillit til sérþarfa þróunarlanda.

2. Slík upplýsingaskipti skulu ná til skipta á niðurstöðum úr tæknilegum, vísindalegum og hagfélagslegum rannsóknnum sem og upplýsingum um þjálfunar- og landmælingaáætlanir, sérþekkingu, hefðbundna þekkingu innfæddra og í sameiningu við þá tækni sem vísað er til í 1. tl. 16. gr. Þau skulu einnig, þar sem mögulegt er, taka til endursendingar upplýsinga til heimalands.

18. gr.

Tæknileg og vísindaleg samvinna

1. Samningsaðilar skulu stuðla að alþjóðlegri, tæknilegri og vísindalegri samvinnu á sviði verndar og sjálfbærrar notkunar líffræðilegrar fjölbreytni þar sem nauðsyn krefur með aðstoð viðeigandi alþjóðlegra og þjóðlegra stofnana.

2. Hver samningsaðili skal við framkvæmd samnings þessa, efla tæknilega og vísindalega samvinnu við aðra samningsaðila, sérstaklega þróunarrikin, meðal annars með þróun og framkvæmd stefnu hvers ríkis í huga. Við að stuðla að slíkri samvinnu ætti að gefa sérstakan gaum að því að þróa og efla hæfileika hverrar þjóðar með þróun mannlegra auðlinda og uppbyggingu stofnana.

3. Ráðstefna aðila skal á fyrsta fundi sínum ákveða hvernig koma eigi á fót kerfi fyrir upplýsingamiðlun til að stuðla að og auðvelda tæknilega og vísindalega samvinnu.

4. Samningsaðilar skulu í samræmi við löggjöf og stefnu hverrar þjóðar, ýta undir og efla aðferðir um samvinnu um þróun og notkun tækni, þar með talin hefðbundin og rótgróin tækni, við að ná markmiðum þessa samnings. Í því skyni skulu samningsaðilar einnig stuðla að samvinnu í þjálfun starfsliðs og skiptum á sérfræðingum.

5. Samningsaðilar skulu, með fyrirvara um gagnkvæman samning, stuðla að því að koma á fót sameiginlegum rannsóknaráætlunum og sameiginlegu framtaki um þróun tækni sem varðar markmið þessa samnings.

19. gr.

Meðferð líftækni og dreifing hagnaðar af henni

1. Hver samningsaðili skal gera ráðstafanir varðandi löggjöf, stjórnun eða stefnu eftir því sem við á til að sjá fyrir virkri þátttöku þeirra samningsaðila í líftæknilegri rannsóknastarfsemi, einkum þróunarlanda sem leggja til erfðaauðlindir fyrir slíkar rannsóknir og þar sem gjörlegt er hjá slíkum samningsaðilum.

2. Hver samningsaðili skal gera allar mögulegar ráðstafanir til að stuðla að og efla forgangsaðgang á heiðarlegum og sanngjörnum grundvelli handa samningsaðilum, einkum þróunarlöndum, að niðurstöðum og hagnaði af líftækni byggðri á erfðaauðlindum sem þeir samningsaðilar hafa látið í té. Slíkur aðgangur skal vera samkvæmt skilmálum sem gagnkvæmt er samið um.

3. Aðilar skulu íhuga þörfina fyrir viðauka og gerð hans þar sem settar eru fram viðeigandi aðferðir, þar með talinn sérstaklega fyrirfram upplýstur samningur, á sviði öruggra flutninga, meðhöndlun og notkun hvers konar lifandi breyttra lífvera sem stafa af líftækni sem kann að hafa skaðleg áhrif á vernd og sjálfbæra notkun líffræðilegrar fjölbreytni.

4. Hver samningsaðili skal sjálfur eða með því að skylda sérhvern einstakling eða lögaðila innan lögsögu hans sem leggur fram þær lífverur sem vísað er til í 3. tl. hér að framan, til að leggja fram allar fánlegar upplýsingar um notkun og öryggisreglur sem krafist er af þeim samningsaðila við meðhöndlun á slíkum lífverum sem og allar tiltækar upplýsingar um möguleg skaðleg áhrif þeirra sérstöku lífvera sem um er að ræða, handa þeim samningsaðila sem flytja á þær lífverur til.

20. gr.

Fjármagn

1. Í samræmi við getu sína skuldbindur hver samningsaðili sig til að leggja fram fjárhagslegan stuðning og hvata varðandi þá þjóðarstarfsemi sem ætlað er að ná markmiðum þessa samnings, í samræmi við þjóðaráform hans, forgangsrétt og áætlanir.

2. Þróuð aðildarlönd skulu leggja fram nýtt og aukið fjármagn til að gera þróunarlöndum sem eru aðilar, kleift að rísa undir öllum samþykktum viðbótarkostnaði sínum við framkvæmd aðgerða sem fullnægja skilyrðum þessa samnings og að hafa gagn af ákvæðum hans og þeim kostnaði sem samkomulag hefur orðið um hjá þróunarlandi sem er aðili og stofnun sem vísað er til í 21. gr. í samræmi við stefnu, áætlun, forgangsverkefni og hæfnisviðmiðanir og vísbandandi skrá yfir viðbótarkostnað sem þing aðila hefur komið á fót. Aðrir aðilar, þar með talin lönd sem eru að breyta yfir í markaðsbúskap, mega sjálfviljugir takast á hendur skyldur þróaðra aðildarlanda. Vegna þessarar greinar skal þing aðila á fyrsta fundi sínum semja skrá yfir þróuð aðildarlönd og aðra aðila sem sjálfviljugir takast á hendur skuldbindingar þróaðra aðildarlanda. Þing aðila skal með reglulegu millibili endurskoða og breyta skránni ef nauðsynlegt þykir. Einnig er hvatt til frjálstra framlaga frá öðrum löndum og stöðum. Við framkvæmd þessara skuldbindinga skal reikna með að þörf sé á nægilegu, fyrirsjáanlegu og tímanlegu flæði sjóða og mikilvægt að aðilar á skránni, sem leggja fram sinn kerf, skipti með sér byrðinni.

3. Þróuðum aðildarlöndum er heimilt að leggja fram, og þróunarlöndum sem eru aðilar að notfæra sér, fjármagn er tengist framkvæmd samnings þessa eftir tvíhliða, svæðisbundnum og öðrum fjöhlíða leiðum.

4. Hve vel þróunarlöndum sem eru aðilar tekst að standa við skuldbindingar sínar samkvæmt samningi þessum, er komið undir virkri framkvæmd þróaðra aðildarlanda á skuldbindingum sínum samkvæmt samningi þessum varðandi fjármagn og miðlun tækni og munu þau taka fullt tillit til þess að efnahagsleg og félagsleg þróun og útrýming fátæktar séu þau forgangsverkefni sem vega þyngst á metunum hjá þróunarlöndum sem eru aðilar.

5. Í aðgerðum sínum varðandi fjármögnun og miðlun tækni skulu aðilar taka fullt tillit til sérþarfa og sérstöðu hinna minnst þróuðu landa.

6. Samningsaðilar skulu einnig taka til íhugunar hin sérstöku skilyrði sem stafa af því að vera háður líffræðilegri fjölbreytni, dreifingu hennar og staðsetningu innan þróaðra aðildarlanda, einkum lítilla eyríkja.

7. Einnig skal taka tillit til sérstakrar aðstöðu þróunarlanda, þar með talin þau lönd sem eru mjög viðkvæm frá umhverfislegu sjónarmiði, til dæmis gróðurlaus og hálfgróðurlaus svæði, strandsvæði og fjallahéruð.

21. gr.

Fjármálastofnun

1. Til skal vera stofnun til að útvega fjármagn til þróunarlanda sem aðilar eru vegna samnings þessa í formi styrkja eða tilslakana, en aðalþáttum þeirra er

lýst í þessari grein. Stofnunin skal starfa undir stjórn og leiðsögn þings aðila vegna samnings þessa og bera ábyrgð gagnvart því.

Starfsemi stofnunarinnar skal annast sú stofnunargerð sem þing aðila kann að ákveða á fyrsta fundi sínum. Í samræmi við samning þennan skal ráðstefna aðila ákveða stefnu, aðferðir, forgangsráttun og hæfnisviðmiðanir varðandi aðgang að og nýtingu á slíkum auðlindum. Framlög skulu vera slík að þau reikni með nauðsyn þess að sjá fyrir nægilegu og tímanlegu flæði sjóða sem getið er í 20. gr. í samræmi við það auðlindamagn sem þörf er á og þing aðila ákveður með reglulegu millibili og mikilvægi þess að jafna byrðunum meðal framlagsveitenda sem getið er um á skránni sem vísað er til í t. 20. gr. 2. t. Þróuð aðildarlönd geta einnig lagt fram frjálsl framlög sem og önnur lönd og gjafarar. Stofnunin skal starfa samkvæmt lýðræðislegu og skýru stjórnunarkerfi.

2. Samkvæmt markmiðum samnings þessa skal þing aðila ákveða á fyrsta fundi sínum stefnu, aðferðir og forgangsráttun sem og sundurliðaðar viðmiðanir og leiðbeiningar um aðgangsrétt að og nýtingu á fjármagni þar með talið eftirlit með og mat á fóstum grundvelli á slíkri nýtingu. Þing aðila skal ákveða með hvaða fyrirkomulagi skuli hrinda í framkvæmd t. 1 hér að framan eftir að hafa ráðgast við þá stofnunargerð sem falið var að stjórna fjármálastofnuninni.

3. Þing aðila skal kanna virkni þeirrar stofnunar sem komið er á samkvæmt grein þessari, þar með taldar þær viðmiðanir og leiðbeiningar sem vísað er til í t. 2 hér að framan eigi síðar en tveimur árum eftir gildistöku þessa samnings og reglulega eftir það. Á grundvelli slíkrar athugunar skal þingið gera viðeigandi ráðstafanir til að bæta virkni stofnunarinnar ef þurfa þykir.

4. Samningsaðilar skulu athuga að efla þær fjármálastofnanir sem fyrir eru til að útvega fjármagn fyrir vernd og sjálfbæra notkun líffræðilegrar fjölbreytni.

22. gr.

Tengsl við aðra alþjóðasamninga

1. Ákvæði samnings þessa skulu ekki hafa áhrif á réttindi og skyldur neins samningsaðila sem rekja má til einhvers alþjóðlegs samnings sem til er, nema þar sem beiting slíkra réttinda eða kvaða myndi valda líffræðilegri fjölbreytni alvarlegum skaða eða ógnun.

2. Samningsaðilar skulu framkvæma samning þennan með tilliti til sjávarumhverfis í samræmi við réttindi og skyldur ríkja samkvæmt hafrétti.

23. gr.

Ráðstefna aðila

1. Þing aðila er hér með komið á fót. Fyrsti þingfundur aðila skal boðaður af framkvæmdastjóra umhverfisstofnunar Sameinuðu þjóðanna eigi síðar en einu ári eftir gildistöku þessa samnings. Eftir það skulu reglulegir þingfundir aðila haldnir með reglulegu millibili sem þingið ákveður á fyrsta fundi sínum.

2. Aukaþingfundir aðila skulu haldnir á þeim tímum sem þingið kann að telja nauðsynlegt eða samkvæmt skriflegri beiðni einhvers aðila, að því tilskildu að innan hálfis árs frá því að skrifstofan

tilkynnti þeim um beiðnina sé hún studd af að minnsta kosti einum þriðja hluta aðila.

3. Þing aðila skal með einróma álitni ákveða og samþykkja starfsreglur fyrir sig og hverja þá undirnefnd sem sem hún kann að koma á fót sem og fjármálareglur varðandi fjármögnun skrifstofunnar. Á hverjum reglulegum fundi skal hún samþykkja fjárhagsáætlun fyrir fjárhagstímabilið fram að næsta reglulegum fundi.

4. Þing aðila skal fylgjast með framkvæmd þessa samnings og skal í þeim tilgangi:

a. ákveða hvernig og hve oft skuli senda þær upplýsingar sem leggja skal fram í samræmi við 26. gr. og skoða slíkar upplýsingar sem og þær skýrslur sem einhver undirnefnd hefur lagt fram,

b. endurskoða vísindalegar, tæknilegar og tæknifræðilegar ráðleggingar um líffræðilega fjölbreytni sem látnar eru í té samkvæmt 25. gr.,

c. fjalla um og samþykkja eftir því sem þörf er á, bókunar samkvæmt 28. gr.,

d. fjalla um og samþykkja eftir því sem þörf er á, í samræmi við 29. og 30. gr., breytingar við samning þennan og viðauka hans,

e. fjalla um breytingar við hverja bókun og hvern viðauka við hana og ef sú ákvörðun er tekin, mæla með samþykkt þeirra við aðila að umræddri bókun,

f. fjalla um og samþykkja, eftir því sem þörf krefur, í samræmi við 30. gr. viðbótarviðauka við samning þennan,

g. stofna þær undirnefndir, einkum til að sjá fyrir vísindalegum og tæknilegum ráðleggingum, sem taldar eru nauðsynlegar fyrir framkvæmd þessa samnings,

h. hafa fyrir tilstuðlan skrifstofunnar samband við framkvæmdanefndir samninga er fjalla um mál sem samningur þessi nær til í því skyni að koma á viðeigandi samvinnusniði við þær og

i. fjalla um og ráðast í hverjar þær viðbótaraðgerðir sem þörf kann að vera á til að ná markmiðum þessa samnings í ljósi þeirrar reynslu sem fengist hefur við framkvæmd hans.

5. Sameinuðu þjóðirnar, sérstofnanir þeirra og Alþjóðakjarnorku-málastofnunin sem og hvert það ríki sem ekki er aðili að samningi þessum, hafa heimild til að eiga áheyrnarfulltrúa á þingi aðila. Hverri annarri nefnd eða stofnun, hvort sem hún er á vegum ríkis eða félagasamtaka, sem fullhæf er á sviði umhverfisverndar og sjálbærrar notkunar á líffræðilegri fjölbreytni og hefur tilkynnt skrifstofunni um þá ósk sína að eiga áheyrnarfulltrúa á fundi hjá þingi aðila, skal veittur aðgangur nema að minnsta kosti einn þriðji hluti viðstaddra aðila sé því mótfállinn. Aðgangur og þátttaka áheyrnarfulltrúa skal vera háð þeim starfsreglum sem þing aðila hefur samþykkt.

24. gr.

Skrifstofa

1. Skrifstofa er hér með sett á stofn. Hlutverk hennar skal vera:

a. að undirbúa og þjónusta fundi hjá þingi aðila sem kveðið er á um í 23. gr.,

b. að inna af hendi þau störf sem henni eru falin í hvaða bókun sem er,

c. að semja skýrslur um framkvæmd á störfum hennar samkvæmt samningi þessum og leggja þær fyrir þing aðila,

d. að gæta samræmis við störf annarra alþjóðlegra stofnana og taka sérstaklega þátt í þeirri stjórnunar- og samningstillöggun sem þörf kann að vera á til að hún ræki störf sín á skilvirkan hátt og

e. að leysa af hendi önnur þau störf sem þing aðila kann að ákveða.

2. Á fyrsta venjulega fundi sínum skal þing aðila útnefna skrifstofu úr hópi þeirra hæfu alþjóðlegra stofnana sem hafa látið í ljós að þær séu fúsar til að vinna störf skrifstofunnar samkvæmt samningi þessum.

25. gr.

Undirnefnd um vísindaleg, tæknileg og tæknifræðileg ráð

1. Undirnefnd til að annast vísindalegar, tæknilegar og tæknifræðilegar ráðleggingar, er hér með komið á fót til að láta þingi aðila í té, og eftir því sem við á öðrum undirnefndum hennar, tímabærar ráðleggingar um framkvæmd þessa samnings. Nefnd þessi skal vera öllum aðilum opin til þátttöku og skal vera þverfagleg. Hún skal samanstanda af fulltrúum ríkja sem færir eru á viðkomandi sérfræðisviðum. Skal hún gefa þingi aðila skýrslur um alla þætti starfs síns með reglulegu millibili.

2. Samkvæmt heimild þings aðila og í samræmi við viðmiðunarreglur sem þingið hefur ákveðið og að beiðni þess skal nefnd þessi:

a. annast vísindalegt og tæknilegt mat á stöðu líffræðilegrar fjölbreytni,

b. semja vísindalegt og tæknilegt mat á áhrifum þeirra mismunandi ráðstafana sem gerðar eru samkvæmt ákvæðum þessa samnings,

c. benda á hátækni sem er skilvirk, stuðlar að nýsköpun og er í samræmi við það sem best gerist á hverjum tíma og þekkingu á vernd og sjálfbærri notkun líffræðilegrar fjölbreytni og gefa ráð um leiðir til að stuðla að þróun og/eða miðlun slíkrar tækni,

d. gefa ráð um vísindalegar áætlanir og alþjóðlega samvinnu í rannsóknnum og þróun varðandi vernd og sjálfbæra notkun líffræðilegrar fjölbreytni og

e. svara vísindalegum, tæknilegum, tæknifræðilegum og aðferðafræðilegum spurningum sem þing aðila og undirnefndir þess kunna að leggja fyrir nefndina.

3. Þing aðila getur skilgreint nánar hlutverk, viðmiðunarskilmála, skipulag og rekstur nefndar þessarar.

26. gr.

Skýrslur

Hver samningsaðili skal með ákveðnu millibili, sem þing aðila ákveður, leggja fyrir ráðstefnu aðila skýrslur um aðgerðir sem hann hefur gripið til, til þess að framkvæma ákvæði þessa samnings og hvaða árangur hafi náðst með þeim aðgerðum varðandi markmið samnings þessa.

27. gr.

Lausn deilumála

1. Nú rís deila milli samningsaðila um túlkun eða framkvæmd þessa samnings, skulu hlutaðeigandi aðilar leitað við að leysa málið með samningaviðræðum.

2. Nái viðkomandi aðilar ekki samkomulagi, geta þeir í sameiningu leitað aðstoðar eða farið fram á milligöngu þriðja aðila.

3. Þegar ríki eða svæðisstofnun um efnahagssamvinnu fullgildir, staðfestir, samþykkir eða gerist aðili að samningi þessum, getur það/hún lýst því yfir skriflega við vörsluaðila að leysist deila ekki í samræmi við 1. eða 2. t.l. hér að framan fallist það/hún á að skylt sé að hlíta annarri eða báðum eftirfarandi leiðum til lausnar deilunni:

a. gerðardómi, í samræmi við þær reglur sem ákveðnar eru í 1. hluta viðauka II,

b. vísun deilunnar til Alþjóðadómstólsins.

4. Hafi deiluaðilar ekki, í samræmi við 3.t.l. hér að framan, samþykkt sömu eða neina málsmeðferð, skal deilan lögð í sátt í samræmi við 2. hluta í viðauka II nema aðilarnir fallist á annað.

5. Ákvæði greinar þessarar skulu gilda varðandi hverja bókun nema þegar annað er kveðið á um í viðkomandi bókun.

28. gr.

Samþykkt bókana

1. Samningsaðilar skulu hafa samvinnu um orðalag og samþykkt bókana við samning þennan.

2. Bókanir skulu samþykktar á þingfundi aðila.

3. Texta hvernar bókunar, sem tillaga er gerð um, skal skrifstofan senda samningsaðilum að minnsta kosti sex mánuðum fyrir slíkan fund.

29. gr.

Breyting á samningnum eða bókunum

1. Sérhver samningsaðili getur gert tillögu um breytingar við samning þennan. Hvaða aðili sem er getur gert tillögu um breytingar við hvaða bókun sem er.

2. Breytingar við samning þennan skulu samþykktar á þingfundi aðila. Breytingar við hverja bókun skulu samþykktar á fundi þeirra sem eru aðilar að bókuninni sem um ræðir. Texta hvernar breytingartillögu við samning þennan eða einhverja bókun sem tillaga er um, nema kveðið sé á um annað í slíkri bókun, skal skrifstofan senda aðilum að umræddu skjali að minnsta kosti sex mánuðum fyrir þann fund er tillagan er borin upp til samþykktar. Skrifstofan skal einnig senda breytingartillögur þeim aðilum er undirritað hafa samning þennan til upplýsingar.

3. Aðilar skulu gera sitt ítrasta til að ná samkomulagi um hverja breytingartillögu við samning þennan eða bókun með almennri samstöðu. Hafi allar slíkar tilraunir reynst árangurslausar og samkomulag ekki tekist skal breytingin, ef allt annað bregst, samþykkt með tveimur þriðju hluta atkvæða þeirra aðila að umræddu skjali sem viðstaddir eru og greiða atkvæði á fundinum og skal vörsluaðili senda hana öllum aðilum til fullgildingar, staðfestingar eða samþykktar.

4. Vörsluaðila skal tilkynnt skriflega um fullgildinguna, staðfestinguna eða samþykkt breytinganna.

Breytingar sem samþykktar eru samkvæmt 3. t.l. skulu öðlast gildi gagnvart þeim aðilum sem hafa staðfest þær á nítugasta degi eftir að fullgildingar-, staðfestingar-, eða samþykktarskjölin eru afhent af að minnsta kosti tveimur þriðju hluta samningsaðila eða aðila að bókuninni sem um ræðir, nema annað kunni að vera kveðið á um í slíkri bókun. Eftir það skulu breytingarnar öðlast gildi gagnvart hverjum öðrum aðila á nítugasta degi frá því að sá aðili afhendir skjál sitt um fullgildinguna, staðfestinguna eða samþykki breytinganna.

5. Vegna greinar þessarar merkir "Aðilar sem viðstaddir eru og atkvæði greiða" aðilar sem viðstaddir eru og greiða atkvæði með eða móti.

30. gr.

Samþykkt eða breyting á viðaukum

1. Viðaukar við samning þennan eða hverja bókun skulu vera óaðskiljanlegur hluti samningsins eða þeirrar bókunar eftir því sem við á og ef ekki er skýrt kveðið á um annað er tilvísun í samning þennan eða bókanir hans um leið tilvísun í sérhvern viðauka við hann. Slíkir viðaukar skulu takmarkaðir við réttarfarsleg, vísindaleg, tæknileg og stjórnsýsluleg málefni.

2. Að því undanskildu að annað kunni að vera kveðið á um í einhverri bókun varðandi viðauka hennar, skal eftirfarandi málsmeðferð gilda um tillögu, samþykkt og gildistöku viðbótarviðauka við samning þennan eða viðauka við hvaða bókun sem er:

a. viðaukar við samning þennan eða sérhverja bókun skulu lagðir til og samþykktir samkvæmt þeirri tilhögun sem kveðið er á um í 29. gr.,

b. sérhver sá aðili sem ekki getur samþykkt viðbótarviðauka við samning þennan eða viðauka við sérhverja bókun sem hann er aðili að skal tilkynna vörsluhafa það skriflega innan eins árs frá tilkynningu vörsluhafa um samþykktina. Vörsluhafi skal tafarlaust tilkynna öllum aðilum um hverja slíka tilkynningu sem borist hefur. Aðila er heimilt hvenær sem er að afturkalla fyrri yfirlýsingu um andmæli og viðaukarnir skulu því næst öðlast gildi gagnvart þeim aðila samkvæmt c-lið hér á eftir,

c. þegar liðið er eitt ár frá tilkynningu vörsluhafa um samþykktina, skal viðaukinn taka gildi gagnvart öllum aðilum að samningi þessum, eða sérhverri viðeigandi bókun, sem ekki hafa lagt fram tilkynningu í samræmi við ákvæði b-liðs hér að ofan.

3. Tillaga, samþykkt og gildistaka breytinga við viðauka við samning þennan eða hverja bókun skulu háðar sömu reglum og tillaga, samþykkt og gildistaka viðauka við samninginn eða viðauka við hverja bókun.

4. Ef viðbótarviðauki eða breyting á viðauka er tengd breytingu við samning þennan eða nokkra bókun, skal viðbótarviðaukinn eða breytingin ekki ganga í gildi fyrr en breytingin við samninginn eða bókunin sem um ræðir öðlast gildi.

31. gr.

Atkvæðisréttur

1. Hver samningsaðili að samningi þessum eða hverri bókun skal hafa eitt atkvæði, að öðru leyti en því sem kveðið er á um í 2. t.l. hér á eftir.

2. Svæðisstofnanir um efnahagssamvinnu skulu neyta atkvæðaréttar síns í málum innan valdamarka sinna með þeim atkvæðafjölda sem nemur fjölda aðildarríkja þeirra sem eru aðilar að samningi þessum eða viðeigandi bókun. Slíkar stofnanir skulu ekki neyta atkvæðaréttar síns ef aðildarríki þeirra neyta atkvæðaréttar síns og öfugt.

32. gr.

Tengsl milli samnings þessa og bókana hans

1. Ríki eða svæðisstofnun um efnahagssamvinnu getur ekki orðið aðili að bókun nema það/hún sé eða verði um leið aðili að samningi þessum.

2. Ákvarðanir samkvæmt einhverri bókun skulu aðeins teknar af aðilum að þeirri bókun sem um er að ræða. Hver samningsaðili sem ekki hefur fullgilt, staðfest eða samþykkt bókun hefur heimild til að taka þátt í fundi aðila að þeirri bókun sem áheyrnarfulltrúi.

33. gr.

Undirritun

Samningur þessi skal liggja frammi til undirritunar í Ríó de Janeiro af hálfu allra ríkja og hverri svæðisstofnun um efnahagssamvinnu frá 5. júní 1992 til 14. júní 1992 og í aðalstöðvum Sameinuðu þjóðanna í New York frá 15. júní 1992 til 4. júní 1993.

34. gr.

Fullgilding, staðfesting eða samþykkt

1. Samningur þessi og sérhver bókun skal háð fullgilding, staðfestingu eða samþykkt ríkja og svæðisstofnana um efnahagssamvinnu. Fullgildingar-, staðfestingar- eða samþykktarskjöl skal fela vörsluaðila til varðveislu.

2. Hver sú stofnun, sem lýst er í 1. tl. hér að framan og gerist aðili að samningi þessum eða einhverri bókun án þess að nokkurt aðildarríki hennar sé samningsaðili, skal háð öllum skuldbindingum samkvæmt samningnum eða bókuninni, eftir því sem við á. Varðandi slík samtök þegar eitt eða fleiri aðildarríkja þeirra eru samningsaðilar að samningi þessum eða viðeigandi bókun, skulu samtökin og aðildarríki þeirra ákveða ábyrgð þeirra hvers og eins að standa við skuldbindingar sínar samkvæmt samningnum eða bókuninni eftir því sem við á. Þegar svo ber undir skulu samtökin og aðildarríkin ekki eiga rétt á að neyta samtímis réttinda samkvæmt samningnum og viðeigandi bókun.

3. Í fullgildingar-, staðfestingar-, eða samþykktarskjölum sínum skulu stofnanirnar sem greint er frá í 1. tl. hér að framan lýsa yfir hvert valdsvið þeirra sé varðandi málefni sem samningurinn eða viðkomandi bókun tekur til. Stofnanir þessar skulu einnig tilkynna vörsluaðila um sérhverjar viðeigandi breytingar sem orðið hafa á valdsviði þeirra.

35. gr.

Aðild

1. Að samningi þessum og hverri bókun skulu ríki og svæðisstofnanir um efnahagssamvinnu eiga möguleika á að gerast aðilar frá þeim degi sem samningurinn eða viðkomandi bókun er ekki lengur til

undirritunar. Aðildarskjölin skulu falin vörsluaðila til varðveislu.

2. Í aðildarskjölum sínum skulu stofnanir, sem greint er frá í 1. tl. hér að framan, lýsa yfir valdsviði sínu varðandi málefni sem samningurinn eða viðkomandi bókun gildir um. Stofnanir þessar skulu einnig tilkynna vörsluaðila um hverja viðeigandi breytingu á valdsviði þeirra.

3. Ákvæði 34. gr., 2. tl. skulu gilda um svæðisstofnanir um efnahagssamvinnu sem gerast aðilar að samningi þessum eða einhverri bókun.

36. gr.

Gildistaka

1. Samningurinn skal öðlast gildi á níutugasta degi eftir afhendingu þrítugasta fullgildingar-, staðfestingar-, samþykktar- eða aðildarskjals.

2. Hver bókun skal öðlast gildi á níutugasta degi eftir afhendingu þeirrar tölu fullgildingar-, staðfestingar-, samþykktar-, eða aðildarskjala sem ákveðin er í bókuninni.

3. Gagnvart hverjum samningsaðila sem fullgildir, staðfestir eða samþykkir samning þennan eða gerist aðili að honum eftir að þrítugasta fullgildingar-, staðfestingar-, samþykktar eða aðildarskjál hefur verið afhent, skal hann öðlast gildi á níutugasta degi eftir að sá samningsaðili hefur afhent fullgildingar-, staðfestingar-, samþykktar- eða aðildarskjál sitt.

4. Hver bókun, nema kveðið sé á um annað í bókun þeirri, skal öðlast gildi gagnvart samningsaðila sem fullgildir, staðfestir eða samþykkir þá bókun eða gerist aðili að henni eftir að hún gengur í gildi samkvæmt 2. tl. hér að framan, á níutugasta degi eftir að sá samningsaðili afhenti fullgildingar-, staðfestingar-, samþykktar-, eða aðildarskjál sitt eða þann dag sem samningur þessi öðlast gildi gagnvart þeim samningsaðila, hvort sem seinna verður.

5. Hvað 1. og 2. tl. snertir skal skjál sem svæðisstofnun um efnahagssamvinnu afhendir ekki teljast viðbót við þau sem aðildarríki slíkrar stofnunar hafa afhent.

37. gr.

Fyrirvarar

Enga fyrirvara má gera við samning þennan.

38. gr.

Uppsögn

1. Hvenær sem er eftir að tvö ár eru liðin frá því að samningur þessi öðlast gildi gagnvart samningsaðila getur sá samningsaðili sagt honum upp með skriflegri tilkynningu til vörsluaðila.

2. Sérhver slík uppsögn skal öðlast gildi er eitt ár er liðið frá því er vörsluaðili veitti henni viðtöku eða tilkynningu á þeim síðari degi er tilgreindur kann að vera í tilkynningu um uppsögn.

3. Sérhver sá samningsaðili sem segir upp aðild að samningi þessum skal einnig vera talinn hafa sagt upp aðild að hverri þeirri bókun sem hann er aðili að.

39. gr.

Bráðabirgðafjárhagsráðstafanir

Samningurinn um líffræðilega fjölbreytni

Að því tilskildu að fullkomin endurskipulagning hafi átt sér stað í samræmi við skilyrði 21. gr. skulu The Global Environmental Facility á vegum Sameinuðu þjóðanna, umhverfisstofnunar Sameinuðu þjóðanna og Alþjóðabankans vera þær stofnanir sem lýst er í 21. gr. á bráðabirgðagrundvelli, á tímabilinu milli gildistöku þessa samnings og fyrsta þingfundar aðila eða þangað til þing aðila ákveður hvaða stofnun muni verða tilnefnd í samræmi við 21. gr.

40. gr.

Bráðabirgðafyrirkomulag skrifstofunnar

Skrifstofa sú sem framkvæmdastjóri umhverfisstofnunar Sameinuðu þjóðanna sér fyrir, skal vera skrifstofan sem lýst er í 2. tl. 24. gr. 2. tl. á bráðabirgðagrundvelli tímabilið milli gildistöku samnings þessa og fyrsta þingfundar aðila.

41. gr.

Vörsluaðili

Aðalframkvæmdastjóri Sameinuðu þjóðanna skal gegna hlutverki vörsluaðila þessa samnings og allra annarra bókana.

42. gr.

Gildir textar

Frumrit samnings þessa, en arabískur, kínverskur, enskur, franskur, rússneskur og spænskur texti hans eru jafngildir, skal afhenda aðalframkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna til varðveislu.

Þessu til staðfestu hafa undirrituð, sem til þess hafa lögfullt umboð, undirritað samning þennan.

Gjört í Ríó de Janeiro 5. júní, 1992.

Viðaukar við samninginn

Viðauki I Greining og vöktun

1. Vistkerfi og búsvæði: sem hafa að geyma mikla fjölbreytni, mikinn fjölda innlendra tegunda eða tegunda í hættu, eða óbyggðir, nauðsynleg fyrir fartegundir, félagslega, efnahagslega, menningarlega eða vísindalega mikilvæg, eða, sem eru dæmigerð, einstök eða tengd undirstöðu, þróunar-, eða öðrum líffræðilegum ferlum.

2. Tegundir og samfélög sem eru: í hættu; villtir ættingjar taminna eða ræktaðra tegunda, með læknanði, landbúnaðarlegt eða annað efnahagslegt gildi, eða félagslegt, vísindalegt eða menningarlegt mikilvægi, eða mikilvægi fyrir rannsóknir á vernd og sjálfbærri notkun líffræðilegrar fjölbreytni, til dæmis vísitægingundir.

3. Skilgreind erfðamengi og gen sem hafa félagslegt, vísindalegt eða efnahagslegt mikilvægi.

Viðauki II 1. hluti Gerðarmeðferð

1. gr.

Kröfuaðili skal tilkynna skrifstofunni að aðilar vísi deilumáli til gerðarmeðferðar samkvæmt 27. gr. Tilkynningin skal greina frá ágreiningsefninu sem vísað er til gerðarmeðferðar og skal hún sérstaklega vísa í þær greinar samningsins eða bókunarinnar sem ágreiningi veldur um túlkun eða framkvæmd. Komi aðilar sér ekki saman um ágreiningsefnið áður en formaður dómstólsins er tilnefndur, skal gerðardómurinn skera úr um ágreiningsefnið. Skrifstofan skal senda öllum samningsaðilum að samningi þessum eða að bókun þeirri sem um ræðir upplýsingar sem um ágreiningsefnið berast.

2. gr.

1. Í deilumáli milli tveggja aðila skal gerðardómurinn skipaður þremur fulltrúum. Hvor deiluaðili skal tilnefna gerðarmann og þeir tveir gerðarmenn sem þannig eru tilnefndir skulu koma sér saman um að tilnefna þriðja gerðarmann sem skal vera formaður dómsins. Sá síðastnefndi skal ekki vera ríkisborgari annars hvors deiluaðilans né eiga búsetu á yfirráðasvæði annars þessara aðila, né vera í þjónustu annars þeirra, né hafa fjallað um málið í nokkru öðru starfi.

2. Í deilumálum milli fleiri en tveggja aðila skulu aðilar sem hafa sömu hagsmuna að gæta skipa sameiginlega einn gerðarmann með gagnkvæmu samkomulagi.

3. Í hverja lausa stöðu skal skipa eins og kveðið er á um varðandi fyrstu tilnefningu.

3. gr.

1. Hafi formaður gerðardómstólsins ekki verið tilnefndur innan tveggja mánaða frá útnefningu annars gerðardómarans, skal aðalframkvæmdastjóri

Sameinuðu þjóðanna að ósk aðila tilnefna formanninn innan annarra tveggja mánaða.

2. Nú tilnefnir annar deiluaðili ekki gerðarmann innan tveggja mánaða frá móttöku beiðninnar, er hinum aðilanum heimilt að tilkynna það aðalframkvæmdastjóranum sem skal annast tilnefninguna innan tveggja mánaða.

4. gr.

Gerðardómurinn skal kveða upp úrskurði sína í samkvæmt ákvæðum samnings þessa, sérhverra vídeigandi bókana og þjóðaréttar.

5. gr.

Gerðardómurinn setur sér sínar eigin málsmeðferðarreglur nema deiluaðilar hafi komið sér saman um annað.

6. gr.

Að ósk annars aðilans er gerðardómstólnum heimilt að mæla með mikilvægum verndarráðstöfunum til bráðabirgða.

7. gr.

Deiluaðilar skulu auðvelda starf gerðardómstólsins og skulu með því að beita sérstaklega öllum haldbærum ráðum:

a. láta honum í té öll vídeigandi skjöl, upplýsingar og aðstöðu og

b. gera honum kleift, þegar þess er þörf, að kalla til vitni eða sérfræðinga og fá vitnisburð þeirra.

8. gr.

Aðilum og gerðarmönnum er skylt að gæta trúnaðarskyldu varðandi allar þær upplýsingar sem þeim er trúað fyrir á meðan á málsmeðferðinni stendur.

9. gr.

Deiluaðilar skulu bera kostnað við gerðardóminn að jöfnu, nema dómurinn ákveði annað vegna sérstöðu málsins. Dómurinn skal halda bókhald yfir allan kostnað sinn og láta deiluaðilum í té lokauppgjör þar að lútandi.

10. gr.

Sérhverjum samningsaðila, sem hefur lögvarinna hagsmuna að gæta í deilumálinu og sem úrslit málsins kynnu að hafa áhrif á, er heimil meðalganga í málsmeðferðinni með samþykki dómstólsins.

11. gr.

Dóminum er heimilt að hlýða á og úrskurða um gagnkröfur sem eiga beinar rætur að rekja til efnisatriða deilumálsins.

12. gr.

Ákvarðanir bæði um málsmeðferð og efnistöð gerðarins skulu teknar með meirihluta atkvæða gerðarmanna hans.

13. gr.

Ef annar deiluaðilinn mætir ekki fyrir gerðardóminn eða tekur ekki til varna, er hinum aðilanum heimilt að fara þess á leit að dómstóllinn haldi málsmeðferðinni áfram og kveði upp úrskurð sinn. Sé aðili fjarverandi eða láti hjá líða að taka til varna, skal það ekki hindra málsmeðferðina. Áður en gerðardómurinn kveður upp endanlegan úrskurð sinn verður hann að ganga úr skugga um að krafan sé byggð á staðreyndum og lögum samkvæmt.

14. gr.

Dómurinn skal kveða upp endanlegan úrskurð sinn innan fimm mánaða frá þeim degi sem hann var skipaður nema nauðsynlegt sé talið að lengja þann frest um tímabil sem ekki skal vera lengra en fimm mánuðir.

15. gr.

Endanlegur úrskurður gerðardómsins skal einskorðast við ágreiningsefnið og skal fylgja rökstuðningur. Skal hann hafa að geyma nöfn gerðarmanna sem þátt hafa tekið og dagsetningu endanlegs úrskurðar. Hverjum gerðarmanni er heimilt að skila séráliti eða sératkvæði með endanlega úrskurðinum.

16. gr.

Úrskurðurinn skal vera bindandi fyrir báða deiluaðila. Hann er óáfrýjanlegur nema deiluaðilar hafi fyrirfram fallist á áfrýjunarmeðferð.

17. gr.

Hvert það deilumál sem kann að rísa milli deiluaðila vegna túlkunar eða framkvæmdar endanlegs úrskurðar er hvorum aðila sem er heimilt að leggja undir úrskurð gerðardómstólsins sem kvað hann upp.

2. hluti

Sátt

1. gr.

Sáttanefnd skal stofnuð að ósk annars deiluaðilans. Í nefndinni skulu vera, nema aðilar fallist á annað, fimm menn, tveir tilnefndir af hvorum aðila, sem hlut á að máli, og formaður sem kosinn er sameiginlega af hinum fjórum.

2. gr.

Í deilumálum milli fleiri en tveggja aðila skulu aðilar sem hafa sömu hagsmuna að gæta tilnefna sameiginlega fulltrúa sína í nefndinni með gagnkvæmu samkomulagi. Þegar tveir eða fleiri aðilar eiga ólíkra hagsmuna að gæta, eða ósamkomulag er um hvort þeir eigi sömu hagsmuna að gæta, skulu þeir tilnefna fulltrúa sína hvor/hver í sínu lagi.

3. gr.

Hafi engar tilnefningar átt sér stað hjá aðilum innan tveggja mánaða frá þeim degi sem óskað var eftir að stofnuð yrði sáttanefnd, skal aðalframkvæmdastjóri Sameinuðu þjóðanna, að beiðni þess aðila sem bar fram óskina, tilnefna formann innan annarra tveggja mánaða.

4. gr.

Hafi formaður sáttanefndar ekki verið valinn innan tveggja mánaða frá því að síðasti fulltrúi nefndarinnar var tilnefndur, skal aðalframkvæmdastjóri Sameinuðu þjóðanna, ef aðili fer þess á leit, tilnefna formann innan annarra tveggja mánaða.

5. gr.

Sáttanefndin skal taka ákvarðanir sínar með meirihluta atkvæða fulltrúa hennar. Skal hún ákveða sína eigin starfshætti, nema deiluaðilar komi sér saman um annað. Hún skal gera tillögu um lausn deilumálsins sem aðilar skulu fjalla um í góðri trú.

6. gr.

Ef ágreiningur rís um hvort sáttanefndin sé hæf til síns starfs, skal nefndin skera úr um það.